

08.11.2021

Asia/37

§ 832

Valtuutettu Ted Apterin toivomusponsi raitiotievarikkosuunnitelman päivittämisestä

HEL 2021-000774 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus merkitsi tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 20.1.2021 hyväksymän toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä ja toimittaa selvityksen ponnen ehdottajalle ja tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Apter Ted, toivomusponsi, Kvsto 20.1.2021 asia 11
- 2 Raitiovaunuvarikoiden kokonaiskehittämissuunnitelma. HKL jk. Esitys Kh:lle 14.10.2021

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet

Esitysteksti

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Hyväksyessään 20.1.2021 § 10 Länsi-Helsingin raitioteiden yleissuunnitelman kaupunginvaltuusto hyväksyi toivomusponnen, jonka mukaan selvitetään viipymättä mahdollisuudet päivittää syksyllä 2018 hyväksyty varikkosuunnitelma, jotta pystytään varaamaan riittävä varikkokapasiteetti Helsingin tarpeisiin. Voimakkaasti laajenevan raitiovaunuliikenteen vuoksi on erityisen korostettu tarve huolehtia riittävästä kaluston säilytys-, kunnossapito- ja korjaustarpeiden kapasiteetista.

08.11.2021

Ponnen johdosta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan ja liikenneliikelaitoksen johtokunnan lausunnot.

Lautakunnan lausunnon mukaan raitiotie- ja varikkohankkeiden onnistunut suunnittelu edellyttää jatkuvaa keskustelua HKL:n ja Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä HSL:n kanssa sekä riittävän ajantasaista tietoa mm. varikkohankkeista, jotta hankkeiden liikennöinnin periaatteet ja toteutusajankohta saadaan määriteltyä realistisesti. On tyypillistä, että hankkeiden suunnittelun edetessä niiden laajuus kasvaa, liikennöinnin periaatteet tarkentuvat ja linjan arvioitu keskinopeus voi laskea. Nämä tekijät usein kasvattavat hankkeen kalustotarvetta alustaviin arvioihin nähden.

Raitiotieverkon kehittyessä jatkuvasti on erittäin tärkeää, että osapuolilla säilyy yhteinen ja ajantasainen käsitys liikenteen kalustotarpeesta, sen edellyttämästä varikkotilasta ja muista hankkeiden reunaehdoista. Varikkohankkeiden suunnittelun lähtötietojen on oltava ajantasaisia ja niissä on varauduttava myös epävarmuuksiin ja tulevaisuuden tarpeisiin. Varikkokapasiteetin mitoituksessa epäonnistuminen johtaa vaikeuksiin liikennöinnin järjestämisessä, liikennöintikustannusten kasvuun ja varikkoverkon ennakoimattomiin lisäinvestointitarpeisiin.

Kaupunginhallitus käsitteli 2.11.2020 valtuutettu Ted Apterin Vantaan ratikan yleissuunnitelman hyväksymisen yhteydessä tekemän toivomusponnen, joka vastaa sisällöltään nyt käsiteltävänä olevaa pontta. Kaupunginhallitus totesi tuolloin, että raitiotievarikkojen kehittämissuunnitelma vuodelta 2018 on pääperiaatteiltaan pätevä mutta että HKL ylläpitää selvityksen taustalla olevia laskelmia hankkeiden suunnittelun edistyessä.

HKL:n johtokunta puolestaan totesi lausunnossaan mm., että raitiotievarikoiden kehittämissuunnitelmassa nykyiset raitiotievarikot korvataan Ruskeasuolle ja Koskelaan toteutettavilla uusilla raitiotievarikoilla, joilta Helsingin raitiotiet operoidaan lukuun ottamatta Kruunusiltojen ja Raide-Jokerin liikennettä. Varikot palvelisivat hyvin myös tulevia Kalasataman ja Länsi-Helsingin (Vihdintien) raitioteitä ja Tuusulanväylän sekä Viikin-Malmin pikaraitioteitä. Raide-Jokerin varikko nousee Roihupeltoon ja Kruunusiltojen Laajasaloon. Samalla johtokunta ilmoitti päivittävänsä suunnitelman kevään 2021 aikana.

HKL:n johtokunta onkin 14.10.2021 esittänyt kaupunginhallitukselle päivitetyn raitiovaunuvarikoiden kokonaiskehittämissuunnitelman hyväksymistä.

Johtokunnan esityksen mukaan tulevien raitiovaunuvarikoiden rakentamisessa noudatettaisiin kehittämissuunnitelman skenaarion 2 mukaista järjestystä, jossa Koskelan varikko toteutetaan ennen Laajasalon

varikkoa ja Töölön nykyisen varikon elinkaarta jatketaan 2030-luvun loppuun saakka.

Puoltaessaan kokonaiskehittämissuunnitelman hyväksymistä johtokunta päätti lisäksi, että varikoiden suunnitelmista ja kapasiteetista hankitaan kansainvälisen asiantuntijatason vertaisarvio. Arvio pyydetään erityisesti siitä näkökulmasta, että varikoiden kapasiteetti, uusi tekniikka ja uudet vaunut tulevat optimaalisesti ja mahdolliset riskit välttäen hyödynnetyksi ja osaaminen Suomessa vahvistuu.

Tarkoitus on, että kaupunkiympäristön toimialan eri palvelut ja muut tahot käsittelevät asiaa loka- marraskuussa ja että tämän jälkeen kaupunginhallitus voisi tarvittavat lausunnot saatuaan päättää varikkosuunnitelman päivityksestä mahdollisesti vielä vuoden 2021 aikana.

Hallintosäännön 30 luvun 14 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava ponnien ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua ponnien hyväksymisestä. Selvitys on toimitettava erikseen tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Apter Ted, toivomusponsi, Kvsto 20.1.2021 asia 11
- 2 Raitiovaunuvarikoiden kokonaiskehittämissuunnitelma. HKL jk. Esitys Kh:lle 14.10.2021

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Ponnien ehdottaja

Otteen liitteet
Esitysteksti

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 20.04.2021 § 205

HEL 2021-000774 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kaupunginhallitus hyväksyi liikenneliikelaitoksen laatiman raitiotievarikojen kehittämissuunnitelman 27.8.2018. Suunnitelman mukaan raitio liikenteen päävarikoiksi rakennetaan uudet raitiotievarikot Ruskeasuolle ja Koskelaan ja Raide-Jokerin sekä Kruunusiltien liikenteelle rakennetaan omat varikot. Ruskeasuon varikon rakentaminen alkaa vuonna 2021 ja valmistumistavoite on vuoden 2023 lopussa. Koskelan varikon osalta on käynnissä alustava suunnittelu, jossa tarkastellaan varikon mitoitusta ja alueen maankäytön kehittämismahdollisuuksia.

Raitiotievarikkojen kehittämissuunnitelmassa on varauduttu keskipitkällä aikajänteellä toteutettavien Vihdintien pikaraitiotien, Kalasataman, Viikin-Malmin ja Tuusulanväylän pikaraitioteiden operointiin kantakaupungin varikoihin tukeutuen.

Pidemmällä aikajänteellä toteutuvien pikaraitiotiehankkeiden varikkotarpeisiin ei varikkosuunnitelmassa oteta kantaa. Seuraavan vaiheen pikaraitiotiehankkeita voivat olla esimerkiksi Raide-Jokeri 0, Tiederatika ja Raide-Jokeri 2. Niille voi olla tarkoituksenmukaista toteuttaa omat varikkotilat, mutta varikkosijaintien löytäminen voi olla vaikeaa. Vaihtoehtoisia ratkaisuja voi olla olemassa olevien varikoiden laajentaminen, tilan vapauttaminen kantakaupungin varikoista kalustoa järjestelmällä tai toteuttamalla toiselle linjalle uusi varikko. Vantaan ratikkaa palvelevan Vaaralan varikon suunnittelussa varaudutaan laajennukseen, jolloin varikko voi mahdollisesti palvella esimerkiksi Viikin-Malmin raitiotien tai Raide-Jokeri 2:n liikennöintiä.

HSL valmistelee vuonna 2021 uutta kaupunki- ja pikaraitioliikenteen linjastosuunnitelmaa, jossa sovitetaan edellä mainittujen keskipitkän aikajänteen pikaraitioteiden linjasto yhteen kantakaupungin raitiolinjaston kanssa. Aiemmat arviot linjastosta ovat perustuneet vuoden 2015 raitioliikenteen linjastosuunnitelmaan sekä keskustaan päättyviin pikaraitiolinjoihin. Linjastosuunnitelmalla voi olla vaikutuksia sekä kaupunki- että pikaraitioliikenteen kalustotarpeeseen.

Kaupunkiympäristön toimialalla on keskeinen rooli raitiotiehankkeiden suunnittelun kaikissa vaiheissa esi- ja yleissuunnittelusta toteutukseen. Hankkeiden onnistunut suunnittelu edellyttää jatkuvaa keskustelua HKL:n ja HSL:n kanssa sekä riittävän ajantasaista tietoa mm. varikkohankkeista, jotta hankkeiden liikennöinnin periaatteet ja toteutusajankohta saadaan määriteltyä realistisesti. On tyypillistä, että hankkeiden suunnittelun edetessä niiden laajuus kasvaa, liikennöinnin periaatteet

tarkentuvat ja linjan arvioitu keskinopeus voi laskea. Nämä tekijät usein kasvattavat hankkeen kalustotarvetta alustaviin arvioihin nähden.

Raitioverkon kehittyessä jatkuvasti on erittäin tärkeää, että osapuolilla säilyy yhteinen ja ajantasainen käsitys liikenteen kalustotarpeesta, sen edellyttämästä varikkotilasta ja muista hankkeiden reunaehdoista. Varikkohankkeiden suunnittelun lähtötietojen on oltava ajantasaisia ja niissä on varauduttava myös epävarmuuksiin ja tulevaisuuden tarpeisiin. Varikkokapasiteetin mitoituksessa epäonnistuminen johtaa vaikeuksiin liikennöinnin järjestämisessä, liikennöintikustannusten kasvuun ja varikkoverkon ennakoimattomiin lisäinvestointitarpeisiin.

Kaupunginhallitus käsitteli 2.11.2020 valtuutettu Ted Apterin Vantaan ratikan yleissuunnitelman hyväksymisen yhteydessä tekemän toivomusponnen, joka vastaa sisällöltään Länsi-Helsingin raitioteiden yleissuunnitelman hyväksymisen yhteydessä tehtyä pontta. Kaupunginhallitus totesi tuolloin, että raitiotievarikkojen kehittämissuunnitelma on pääperiaatteiltaan pätevä ja että HKL on ylläpitänyt selvityksen taustalla olevia laskelmia hankkeiden suunnittelun edistyessä.

Raitiotievarikkojen kehittämissuunnitelma on edelleen hyvä lähtökohta käynnissä olevalle varikkojen kehittämiselle. On kuitenkin tärkeää, että tilannekuvaa raitiovaunukaluston tarpeesta pidetään jatkuvasti yllä ja tietoa jaetaan raitiotiehankkeiden ja varikkohankkeiden suunnitteluun. Tulevina vuosina tarve varikkoverkon suunnittelun aikajänteen ulottamiseen pidemmälle seuraavien pikaraitiotiehankkeiden tarpeisiin kasvaa. Koskelan varikon peruskorjauksen suunnittelussa on varmistettava huolto- ja korjaustoimintojen riittävä kapasiteetti myös pitkällä aikajänteellä, vaikka vaunujen säilytystä järjestettäisiin muualle.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Anton Silvo, liikenneinsinööri: 310 37489
anton.silvo(a)hel.fi

Liikenneliikelaitoksen johtokunta 25.03.2021 § 51

HEL 2021-000774 T 00 00 03

Lausunto

Johtokunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kaupunginhallitus hyväksyi 27.8.2018, 520 §, liikenneliikelaitoksen (HKL) laatiman raitiotievarikkojen kehittämissuunnitelman. Suunnitel-

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

man mukaan raitioliikenteen päävarikoiksi rakennetaan uudet raitiotievarikot Ruskeasuolle ja Koskelaan, ja Raide-Jokerin sekä Kruunusiltojen liikenteelle rakennetaan omat varikot. Näiden lisäksi Vantaan ratikalle suunnitellaan varikkoa Vaaralaan. Ruskeasuon varikon rakennustyöt alkavat vuonna 2021 ja valmistumistavoite on vuoden 2023 lopussa. Koskelan varikon osalta on käynnissä alustava suunnittelu, jossa muodostetaan yleiskuvaa varikon mitoituksesta ja alueen maankäytön kehittämismahdollisuuksista.

Tulevaisuuden tarpeet

Kaupunkiraitiotieliikenteen kalustotarpeen ei arvioida kasvavan nykyisestä 122 vaunusta 2030-luvulla. Arvio kuitenkin edellyttää vaunuston käyttöasteen nostoa nykyisestä ja sisältää epävarmuuksia kaupunkiraitioliikenteen vielä tarkemmin suunnittelemtomien hankkeiden toteutumisen ja laajuuden suhteen. Nykyiset kantakaupungin raitiovaunut ovat 24-28 metriä pitkiä.

Raide-Jokerin tarpeisiin on tilattu 29 ja Kruunusiltojen 23 pikaraitiovaunua. Lisäksi Vihdintietä kulkevan Länsi-Helsingin pikaraitiotien toteuttamisesta päätettiin yleissuunnitelman hyväksymisen yhteydessä. Yhteyden vaunutarpeeksi arvioidaan yleissuunnitelmassa 15 pikaraitiovaunua. Suunnitelmissa on myös muita pikaraitiotiehankkeita, joten on mahdollista, että pikaraitiovaunuja tullaan tulevaisuudessa hankkimaan lisää. Pikaraitioteillä käytettävät vaunut ovat 34-45 metriä pitkiä.

Raitiotievarikoiden kehittämissuunnitelmassa nykyiset raitiotievarikot korvataan Ruskeasuolle ja Koskelaan toteutettavilla uusilla raitiotievarikoilla, joilta Helsingin raitiotiet operoidaan lukuun ottamatta Kruunusiltojen ja Raide-Jokerin liikennettä. Varikot palvelisivat hyvin myös tulevia Kalasataman ja Länsi-Helsingin (Vihdintien) raitioteitä ja Tuusulanväylän sekä Viikin-Malmin pikaraitioteitä. Raide-Jokerin varikko nousee Roihupeltoon ja Kruunusiltojen Laajasaloon.

Kehittämissuunnitelman päivitys

HKL laatii raitiotievarikoiden kehittämissuunnitelman päivityksen keväällä 2021. Hankkeiden toteutuksen kannalta on oleellista, että kokonaiskuva päivitetään vastaamaan ajantasaista tilannetta sekä tulevien raitiotiehankkeiden aikataulua ja tietoa niiden kalustotarpeesta. Alla on lyhyet selostukset varikoiden suunnittelutilanteesta sekä varikoiden suunnitelluista kapasiteeteista ja toiminnasta.

Ruskeasuon varikko

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi**Y-tunnus**

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Ruskeasuon varikon suunnitelmien mukainen säilytyskapasiteetti on yhteensä 100 vaunua (28-45 metrisiä) sekä tarvittavat tilat vaunujen huollolle ja kunnossapidolle. Ruskeasuon on tarkoitus palvella säilytyskapasiteetillaan myös Länsi-Helsingin raitioteiden tarpeita. Ruskeasuon varikko tulee toimimaan myös väistötilana Koskelan varikon rakentamisen yhteydessä. Välivaiheissa voidaan myös tukeutua olemassa oleviin Vallilan ja Töölön varikoihin. Ruskeasuon varikko rakennetaan vuosina 2021-2023.

Koskelan varikko

Koskelan varikon rakentaminen on ajoitettu aloitettavaksi heti Ruskeasuon valmistuttua ja nykyisen suunnitelman mukaan toiminta uudella Koskelan varikolla on tarkoitus käynnistää vuonna 2027. Koskelan varikolle on tarkoitus keskittää raitiovaunujen korjaamotoiminnot sekä raskaampi kunnossapito. Myös Koskelan varikolle on tämän hetkisissä suunnitelmissa mitoitettu 100 (28-45 metrisiä) vaunun säilytyskapasiteetti. Koskelan varikko palvelee säilytyskapasiteetillaan kantakaupungin itäisten raitiolinjoiden tarpeita sekä tulevia linjastolaajennuksia, kuten esimerkiksi Jokeri 2, Viikin-Malmin sekä Tuusulanväylän pikaraitiotiet ja Tiederatikka sekä Jokeri 0.

Pikaraitiotievarikot

Raide-Jokerin ja Kruunusilltojen pikaraitioiteille on suunniteltu rakennettavaksi kullekin omat varikot säilytystä ja osittaista kunnossapitoa varten. Molemmat varikot palvelevat omia linjojaan itsenäisesti. Kapasiteetit säilytyksen osalta ovat Raide-Jokeri 30 kpl 35 metrisiä vaunuja ja Kruunusillat (Laajasalon varikko) 25 kpl 45 metrisiä vaunuja. Raide-Jokerin varikko valmistuu vuonna 2022 ja siinä on laajennusmahdollisuus vaunujen pidentämistä varten.

Vaaralan varikko, Vantaa

Vantaan raitiovaunuvarikko suunnitellaan palvelemaan ensisijaisesti Vantaan raitiotielinjan tarpeita. Tämän hetken tietojen mukaan kapasiteettitarve tulee olemaan 28 vaunulle. Varikolle tulee myös laajennusmahdollisuus esim. Jokeri 2 –linjan vaunuille.

Olemassa olevat varikot

Helsingin raitioliikenne hoidetaan nykyisin varikoilta Koskelassa, Vallilassa ja Töölössä. Töölön ja Vallilan varikot ovat noin 100-vuotiaita ja Koskelan varikko pääosin yli 50 vuotta vanha. Raitioliikenne ja kaluston päivittäishuolto hoidetaan Töölössä ja Koskelassa, ja Vallilan varikko toimii raitiovaunujen korjaamona.

Varikoiden suurimmat puutteet ovat linjastolaajennuksiin ja kaluston koon kasvamiseen liittyvät säilytystilojen puutteet, vanhanaikaiset ja epätarkoituksenmukaiset huolto- ja korjaustilat sekä kiinteistöjen heikko kunto.

Koskelan varikko (nykyinen)

Koskelan varikon säilytyskapasiteetti on nykyisellään noin 91 kpl 28 metrisiä vaunuja. Varikolla toimii myös raitioliikenteen kuljettajakoulu.

Vallilan varikko

Vallilan varikko toimii tällä hetkellä raitiovaunujen korjaustoiminnan päävarikkona ja siellä on kapasiteettia noin 18 vaunun korjaukselle.

Töölön varikko

Töölön varikon säilytyskapasiteetti on nykyisin noin 30 kpl 28 metrisiä vaunuja. Varikolle on tehty osittainen peruskorjaus, joka valmistui vuonna 2020. Tällä korjauksella rakennukselle saatiin lisää käyttöikää noin 10-20 vuotta.

Esittelijä

yksikön johtaja
Artturi Lähdetie

Lisätiedot

Jarno Köykkä, hankejohtaja, puhelin: 310 15526
jarno.koykka(a)hel.fi